

Voorstel algemeen bestuur

Onderwerp	90%-versie Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS)
Zaaknummer	0000126214
Portefeuillehouder	E. Hemmers-Markerink
Vergaderdatum AB	17 juni 2026
Vertrouwelijkheid	Openbaar

I. Voorstel

Samengevat wordt voorgesteld:

1. in te stemmen met de reactie op de 90%-versie van de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente), zoals opgenomen in de bijlage, die de volgende aandachtspunten bevat:
 - a. De geschiktheidskaart Water en Bodem herkenbaar opnemen in de integrale kaarten
 - b. Water en bodem als eerste conditie voor 'de juiste plek' benoemen
 - c. Koppeling tempo schaalsprong aan drinkwaterbeschikbaarheid
 - d. Waterbesparing en hergebruik als harde randvoorwaarde
 - e. Het zevende verstedelijkingsprincipe aanvullen met klimaatbestendigheid
 - f. Steun voor verdiepend onderzoek naar wateropgaven in stroomgebiedperspectief
 - g. Aandacht voor beheerlasten en flexibiliteit in de uitvoering
 - h. Solidariteit in planvorming en betaling
 - i. Governance: borgen dat de strategie tot uitvoering komt
 - j. Structurele positie van Vechtstromen in governance van de uitvoeringsfase
2. de 100%-versie van de ROS Twente, na verwerking van alle reacties en vaststelling in het BO-MIRT, ter instemming voor te leggen aan het dagelijks bestuur als bouwsteen voor toekomstige aanpassingen van de watervisie en/of het waterbeheerprogramma.¹

II. Kernboodschap

Als economisch sterke regio biedt Twente een aantrekkelijk klimaat om te wonen, werken en recreëren. Om deze kwaliteiten te behouden en tegelijkertijd invulling te geven aan nationale groeiopgaven, werken het Rijk, de provincie Overijssel, de veertien Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen samen aan een Ruimtelijke Ontwikkelstrategie (ROS). De 90%-conceptversie hiervan ligt nu voor. Het dagelijks bestuur adviseert het algemeen bestuur in te stemmen met de reactie op de 90%-versie in de vorm van aandachtspunten, zoals opgenomen in de bijlage bij dit voorstel.

¹ Aanpassing van de watervisie - geen formeel instrument onder de Omgevingswet - kan wellicht begin 2027 nog doorgevoerd worden onder het huidige bestuur. Aanpassing van het waterbeheerprogramma 2028-2033, een actualisering van het waterbeheerprogramma 2022-2027, kan niet meer doorgevoerd worden omdat het programma begin 2027 ter inzage moet worden gelegd. Het nieuwe bestuur kan te zijner tijd besluiten tot een tussentijdse aanpassing van dat waterbeheerprogramma 2028-2033, wanneer het bijvoorbeeld vindt dat het traject Vechtstromen van de Toekomst of de ROS Twente daar aanleiding toe geeft.

III. Waarom wordt dit voorgesteld?

De 90%-versie van de ROS Twente is gereed voor reactie door alle zeventien samenwerkingspartners. De reactietermijn eindigt op 1 juli 2026. Het AB wordt in de gelegenheid gesteld om, als één van de samenwerkingspartners, bestuurlijke aandachtspunten mee te geven richting de definitieve versie.

IV. Toelichting op het voorstel / kader

Inleiding

Twente is een economisch sterke regio waar het goed wonen, werken en recreëren is. Het is echter niet vanzelfsprekend dat dit ook zo blijft. Om deze kwaliteit ook voor de toekomst vast te houden, en daarbij ruimte te bieden aan nationale groeiopgaven, trekken de partners in Twente samen op. Het Rijk, de provincie Overijssel, de veertien Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen beschrijven in een Ruimtelijke Ontwikkelstrategie welke ontwikkelprincipes en uitgangspunten worden gehanteerd om Twente te ontwikkelen. Twente wordt sterker door een schaa sprong in economie, inwoners en kwaliteit. Met het oog op de toekomst heeft Twente een groei nodig in inwoneraantal en economische activiteiten. Wordt die niet gerealiseerd, dan vergrijs t de bevolking, ligt krimp op de loer en valt het draagkracht van voorzieningen en de basis voor een deel van de bedrijven en kennisinstellingen weg.

Om deze groei met behoud van de Twentse identiteit plaats te laten vinden, is de ROS als een verstedelijkingsstrategie opgesteld. Het eerste concept, de 90%-versie, ligt nu voor. Het algemeen bestuur wordt in de gelegenheid gesteld aandachtspunten mee te geven voor de 100%-versie.

Stand van zaken

In de afgelopen maanden is de inbreng vanuit verschillende gremia verwerkt tot een eerste concept-ROS Twente. Begin mei 2026 zijn de gemeenteraden, Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van het waterschap via een gezamenlijk webinar geïnformeerd over de ROS. Het concept ligt nu voor om input op mee te geven. De reacties van alle partners kunnen na de zomer worden meegenomen bij de totstandkoming van de 100%-versie.

In november 2026 staat bespreking van de definitieve ROS in het BO-MIRT op de planning. Na vaststelling in het BO-MIRT is het aan de betrokken overheden om de strategie door te vertalen in het eigen beleidsinstrumentarium.

V. Alternatief voorstel

Er is geen gelijkwaardig alternatief voorstel aan de orde. Varianten in het wel of niet indienen van aandachtspunten zijn verwerkt als argumenten en kanttekeningen.

VI. Argumenten

1.1 deze 90%-versie is een goede weergave van het werk van de 17 partners

De in de ROS beschreven kracht van de regio, de ambities, de principes en de uiteindelijke visie en afspraken worden onderschreven. Het belang van water is in alle verschijningsvormen - waterkwaliteit, waterkwantiteit, klimaatadaptatie, drinkwater, wateroverlast en droogte - onderkend en opgenomen als randvoorwaarde voor verstedelijkingsplannen. Het principe 'water en bodem sturend' vormt een van de centrale uitgangspunten voor locatiekeuzes. Vechtstromen heeft zowel bestuurlijk (Bestuurlijk Overleg) als ambtelijk (via het Directeuren Overleg, de ambtelijke kerngroep en de maakdagen) actief bijgedragen aan de totstandkoming van de ROS Twente.

1.2 het streven is de ROS in november 2026 in het BO-MIRT te bespreken

De reactietermijn voor het inbrengen van bestuurlijke input (door de partijen die samenwerken aan de verstedelijkingsstrategie) eindigt op 1 juli 2026, zodat in de zomer alle reacties verwerkt kunnen worden en

een 100%-versie kan worden opgesteld. In september 2026 wordt vervolgens de 100%-versie besproken in het Bestuurlijk Overleg van de ROS, waarna agendering plaatsvindt in het BO-MIRT in november 2026. Agendering in het eerstvolgende BO-MIRT is van belang om Twente goed op de radar van het Rijk te houden en om in samenwerking met het Rijk te kunnen overgaan naar een uitvoeringsprogramma en tijdig aanspraak te kunnen maken op beschikbare en te verdelen middelen.

1.3 de ROS is een ruimtelijk richtinggevend document, geen juridisch bindend instrument.

De ROS/verstedelijingsstrategie is geen juridisch instrument conform het beleidsinstrumentarium onder de Omgevingswet (zoals de provinciale/gemeentelijke omgevingsvisie of het waterbeheerprogramma van het waterschap). De ROS is daardoor niet bindend; het is een onderlinge bestuurlijke afspraak tussen de overheden die zich hebben aangesloten bij deze samenwerking. Iedereen in deze samenwerking spant zich in om de ambities uit de verstedelijingsstrategie te vertalen naar het eigen beleidsinstrumentarium. Het algemeen bestuur heeft de bevoegdheid om te bepalen hoe de doorvertaling van de ROS plaats gaat hebben, als bouwsteen voor aanpassing van watervisie/waterbeheerprogramma. Het is de eigen keuze en verantwoordelijkheid van Vechtstromen de doorvertaling van de ROS vorm te geven.

1.4 de ROS Twente versterkt de gehele regio; het is een gezamenlijke strategie van regio, waterschap, provincie en Rijksoverheid.

De ROS is een gezamenlijke strategie van de Twentse gemeenten, waterschap, provincie en Rijksoverheid. Dat betekent dat met een regionale bril wordt gekeken naar de ruimtelijke ontwikkeling. In de ROS zijn zeven ontwikkelprincipes opgenomen. Door als overheden deze principes via het ruimtelijk beleid toe te passen, ontstaat door de hele regio een typisch Twentse ruimtelijke ontwikkeling. Doordat ruimtelijke ontwikkelingen elkaar op deze wijze versterken, ontstaat een ruimtelijke samenhang die sterker is dan de som der delen.

1.a t/m j de reactie van Vechtstromen op de 90%-versie is vastgelegd in een bijlage die integraal onderdeel uitmaakt van dit voorstel

De reactie van Vechtstromen op de 90%-versie omvat acht punten en is opgenomen in de bijlage bij dit voorstel. De bijlage kan direct worden aangeboden aan de regiepartners als reactie van het waterschap. De punten betreffen onder meer de herkenbare opname van de WaBOS-kaart in de integrale kaartbeelden, de positionering van water en bodem als eerste conditie voor locatiekeuzes, de koppeling van het tempo van de schaalessprong aan drinkwaterbeschikbaarheid, waterbesparing en extra aanvoer als twee-eenheid, steun voor stroomgebiedbreed verdiepend onderzoek, en aandacht voor governance, beheerlasten en flexibiliteit in de uitvoering.

2.1 de 100%-versie verdient bestuurlijke verankering bij Vechtstromen, als de basis voor toekomstige aanpassingen in de watervisie en het waterbeheerprogramma.

Na vaststelling in het BO-MIRT vormt de ROS Twente de regionale basis voor een uitvoerings- en investeringsagenda. Voor Vechtstromen is de ROS een relevant kader voor toekomstige beleidsontwikkeling. Het nieuwe bestuur kan te zijner tijd op basis van de ROS besluiten tot een tussentijdse actualisatie van de watervisie of het waterbeheerprogramma.²

VII. Risico's en kanttekeningen

1.1 geen reactie geven, zal de bestuurlijke verhoudingen beïnvloeden.

Omdat de ROS geen juridisch bindend instrument is, heeft Vechtstromen de vrijheid om geen formele input mee te geven. Dat is echter niet in lijn met de rol die Vechtstromen als medeopsteller heeft gehad. Afzien

² Besluit het nieuwe bestuur niet tot een tussentijdse aanpassing van het waterbeheerprogramma 2028-2033, dan is de reguliere actualisatiecyclus (waterbeheerprogramma 2034-2039) het aangewezen moment.

van input zou ook het signaal geven dat Vechtstromen de samenwerking minder serieus neemt, wat de bestuurlijke verhoudingen in de regio kan beïnvloeden.

1.2 voortgang houden in het proces is wenselijk, om ons als regio van rijkssteun te verzekeren.

Als agendering in het BO-MIRT van november 2026 niet plaatsheeft, schuift dit door naar 2027. Dat is niet wenselijk, gezien de ambitie die met de partners is uitgesproken en de rijksmiddelen die daarmee op het spel staan.

1.a.t/m j overname van de reactiepunten is afhankelijk van de bereidheid van de overige partners.

De reactiepunten zijn aanbevelingen aan de regio. Overname in de 100%-versie is afhankelijk van de bereidheid van de overige partners. De kans hierop wordt als reëel ingeschat, gegeven de constructieve samenwerking tot nu toe en het feit dat water en bodem sturend inhoudelijk al geborgd is als principe. Niet alle punten zijn gelijkwaardig: sommige zijn tekstueel van aard, andere raken aan bestuurlijke posities van andere partners. Het DB oordeelt dat de samenstelling van de reactie een evenwichtige en constructieve bijdrage is.

2.1 de doorvertaling van de ROS naar eigen beleidsinstrumenten is een eigen verantwoordelijkheid van Vechtstromen.

De ROS is een bestuurlijke afspraak. De verankering in de watervisie of het waterbeheerprogramma is geen automatisch gevolg van instemming, maar een afzonderlijk bestuurlijk besluit. Het nieuwe bestuur kan in zijn bestuursakkoord daarin een eigen keuze maken.

VIII. Financiën

Op basis van de ROS Twente werken de partners met het Rijk verder aan een uitvoeringsagenda en uiteindelijk een investeringsagenda. Financiële consequenties van eventuele toekomstige uitvoeringsmaatregelen worden op dat moment afzonderlijk aan het bestuur voorgelegd. Het meegeven van input op de 90%-versie heeft nu dus geen directe financiële consequenties voor Vechtstromen. Er worden geen kredieten gevraagd. De ambtelijke inzet valt binnen de bestaande begroting.

IX. Communicatie

Begin mei 2026 zijn de gemeenteraden, Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van Vechtstromen via een gezamenlijk webinar geïnformeerd over de inhoud van de 90%-versie van de ROS Twente.

Na de peildag op 17 juni 2026 wordt de input van Vechtstromen vóór 1 juli 2026 aangeboden aan de regiepartners voor verwerking tot een 100%-versie van de ROS. Het dagelijks bestuur van Vechtstromen houdt het algemeen bestuur gedurende de tweede helft van 2026 op de hoogte van het proces dat wordt doorlopen.

X. Juridische zaken

De verstedelijkingsstrategie/ROS is geen juridisch instrument conform het beleidsinstrumentarium onder de Omgevingswet (zoals de omgevingsvisie of het omgevingsprogramma). De ROS is niet bindend; het is een onderlinge bestuurlijke afspraak om in lijn met de strategie te handelen. Het is aan de betrokken overheden om de strategie door te vertalen in de eigen ruimtelijke instrumenten.

De volgende tekst is in de ROS opgenomen: *"Deze verstedelijkingsstrategie wordt gepositioneerd als een beleidsvoornemen op het beleidsinstrumentarium van de Omgevingswet met als doel om het juridisch-planologische beleidsinstrumentarium (omgevingsvisie, programma's en/of omgevingsplan) aan te passen conform de geformuleerde ambities in deze strategie. Waar nodig zal participatie plaatsvinden en een MER worden uitgevoerd. Waar beleidsvrijheid is zetten partijen zich in te handelen naar dit beleidsvoornemen."*

Er is geen specifieke juridische procedure van toepassing op de besluitvorming door het AB van Vechtstromen. Er zijn geen rechtsmiddelen van toepassing.

XI. Uitvoering

Na besluitvorming door het AB op 17 juni 2026 wordt de input van Vechtstromen vóór 1 juli 2026 aangeboden aan de regiepartners.

In de zomervakantie worden alle reacties verwerkt tot een 100%-versie van de ROS. In september 2026 wordt de 100%-versie geagendeerd bij het Bestuurlijk Overleg om uiteindelijk te kunnen agenderen bij het BO-MIRT in november 2026. Op basis van de ROS werken de partners met het Rijk verder aan een uitvoeringsagenda en uiteindelijk een investeringsagenda.

De 100%-versie wordt ter instemming voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur van Vechtstromen, als bouwsteen voor toekomstige beleidsontwikkeling (Watervisie en/of Waterbeheerprogramma).

Eerdere communicatie

1. April 2025: AB-brief over het plan van aanpak ROS Twente.
2. Maart 2026: AB-brief over de stand van zaken en proces ROS Twente.

XII. Bijlage(n)

1. 90%-versie Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente), d.d. 10 april 2026.
2. Besluit (zie pagina hierna).

Besluit

Het algemeen bestuur van waterschap Vechtstromen;

gezien het voorstel van het dagelijks bestuur d.d. 17 juni 2026;

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

BESLUIT

1. in te stemmen met de reactie op de 90%-versie van de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente), zoals opgenomen in de bijlage, die de volgende punten bevat:
 - a. De geschiktheidskaart Water en Bodem herkenbaar opnemen in de integrale kaarten
 - b. Water en bodem als eerste conditie voor 'de juiste plek' benoemen
 - c. Koppeling tempo schaalsprong aan drinkwaterbeschikbaarheid
 - d. Waterbesparing en hergebruik als harde randvoorwaarde
 - e. Het zevende verstedelijkingsprincipe aanvullen met klimaatbestendigheid
 - f. Steun voor verdiepend onderzoek naar wateropgaven in stroomgebiedperspectief
 - g. Aandacht voor beheerlasten en flexibiliteit in de uitvoering
 - h. Solidariteit in planvorming en betaling
 - i. Governance: borgen dat de strategie tot uitvoering komt
 - j. Structurele positie van Vechtstromen in governance van de uitvoeringsfase
2. de 100%-versie van de ROS Twente, na verwerking van alle reacties en vaststelling in het BO-MIRT, ter instemming voor te leggen aan het dagelijks bestuur als bouwsteen voor toekomstige aanpassingen van de watervisie en/of het waterbeheerprogramma.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 1 juli 2026.

Het algemeen bestuur van waterschap Vechtstromen,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf

drs. R.I. Andringa, secretaris